

แนวทางการถ่ายทอดทางเดี่ยวฆ้องวงใหญ่เพลงเป๊ะ สามชั้น

Transmission Guidelines of Khong Wong-Yai Solo on Pae-Samchan

พรรณระพี บุญเปลียน^{1*} สรายุทธ์ โชติรัตน์¹ อัญชนา สุตมาตร¹ สราวุธ วิวรรณ¹ และ ปราโมทย์ คำนประดิษฐ์²
Pranrapee Boonplian^{1*}, Sarayut Chotirat¹, Anchana Suttamat¹, Sarawut Wiwan¹ and Pramote Danpradit²

¹สาขาคณตรีศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม จังหวัดนครปฐม 73000

²สาขาดุริยางคศาสตร์ คณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี กรุงเทพมหานคร 10170

¹Division of Music Education, Faculty of Humanities and Social Science, Nakhon Pathom Rajabhat University, Nakhon Pathom 73000

²Division of Music, Faculty of Music, Bangkokthonburi University, Bangkok 10170

*To whom correspondence should be addressed. e-mail: oil.pranrapee@gmail.com

Received: 6 February 2019, Revised: 1 March 2019, Accepted: 2 April 2019

บทคัดย่อ

แนวทางการถ่ายทอดทางเดี่ยวฆ้องวงใหญ่เพลงเป๊ะ สามชั้น เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อถ่ายทอดทางเดี่ยวฆ้องวงใหญ่เพลงเป๊ะสามชั้น ให้แก่นักศึกษาวิชาเอกเครื่องดีไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม จำนวน 16 คน ทำการถ่ายทอดแบบโบราณ โดยใช้แบบฝึกทักษะ โน้ตทางเดี่ยว การกำกับการฝึกซ้อม ประเมินทักษะการบรรเลง โดยการสังเกตจากผู้เชี่ยวชาญ และคัดเลือกนักศึกษามารับบันทึกเสียงและเผยแพร่ จำนวน 8 ครั้ง ผลการวิจัยพบแนวทางการถ่ายทอดเป็น 3 ขั้นตอน คือ ขั้นต่อเพลง ขั้นฝึกซ้อม และขั้นเผยแพร่ โดยมีนักศึกษา 3 คน มีระดับทักษะขั้นสูง สามารถบรรเลงบันทึกเสียงและเผยแพร่ในยูทูป

คำสำคัญ: การถ่ายทอด ทางเดี่ยว ฆ้องวงใหญ่ เพลงเป๊ะสามชั้น

Abstract

This article describes the transmission guidelines of the melodic solo, Pae-Samchan, on the Khong Wong-Yai. The qualitative research approach. The aim of this transmission of new melody for Thai students Faculty of Humanities and Social Sciences, Nakhon Pathom Rajabhat University. With 16 students. To transmission the old edification, Use the exercise, the melodic solo of the Khong Wong-Yai Note on Pae-Samchan, Directing practice assessing instrumental skills by observing from experts and selected students to record and publish, 8 times.

The transmission guideline for conveying is 3 steps: Copy from teacher, practice music and dissemination. There are 3 students with advanced skills that play audio recordings and publish on YouTube.

Keywords: transmission, the melodic solo, Khong Wong-Yai, Pae-Samchan

บทนำ

การบรรเลงดนตรีไทยแบ่งเป็น 2 ลักษณะคือ การบรรเลงหมู้และการบรรเลงเดี่ยว โดยเฉพาะการบรรเลงหมู้ คือ การบรรเลงของเครื่องดนตรีชนิดเดียวกันหลาย ๆ ชิ้น รวมกันเป็นวงกันอย่างพร้อมเพรียง ส่วนการบรรเลงเดี่ยวนั้นเป็นการบรรเลงทางที่มีลักษณะ โดดโผนเป็นการอวดฝีมือความสามารถของผู้บรรเลงและอวดทางของผู้แต่ง การบรรเลงเพลงเดี่ยวเป็นวิธีการบรรเลงเฉพาะเครื่องดำเนิน เช่น ปี่ กระจับปี่ ฆ้องวงใหญ่ เป็นต้น [1] บทเพลงไทยสำเนียงจีนเป็นวรรณกรรมสะท้อนการประสานทางวัฒนธรรมระหว่างไทยและจีน ที่อยู่ในสังคมไทยมาหลายร้อยปี คุรุมีแขก หรือพระประดิษฐไพเราะ (พ.ศ. 2330-2415) ท่านเป็นศิลปินคนสำคัญที่สร้างสรรค์เพลงไทยสำเนียงจีนชุดหนึ่งไว้เป็นมรดกสำคัญ 4 เพลง ได้แก่ เพลงชมสวนสวรรค์ เพลงจีนแสด เพลงอาเซีย และเพลงเป็ะ [2] โดยท่านได้จดจำทำนองจากมโหรีจีนที่ได้ยินระหว่างเดินทางไปชมและกลับมาประพันธ์เพลงไทยสำเนียงจีน เพลงเป็ะดังกล่าวมีโครงสร้างเพลงในอัตราสามชั้นประกอบด้วย 2 ท่อน ท่อนที่หนึ่งมี 3 จังหวะหน้าทับปรบไก่ มีทำนองซ้ำกันบางส่วน ท่อน 2 แบ่งเป็นส่วนต้นหรือสร้อยกับส่วนปลายโดยส่วนปลาย ส่วนต้นมีความยาว 2 จังหวะหน้าทับบรรเลงกลับต้น ส่วนท้ายเป็นทำนองลูกล้อ ลูกขัดอีก 4 จังหวะไม่กลับต้น ต่อมาได้คัดลงให้ครบเป็นเถา นิยมนำมาเรียบเรียงใช้ฝึกหัดจิม จะเข้ เป็นต้น โดยลักษณะของเพลงเป็ะมีจุดเด่นคือ มีการซ้ำทำนอง ทั้งท่อนที่ 1 และ ท่อนที่ 2 โดยเฉพาะท่อน 2 มีการซ้ำทำนองในส่วนที่เป็นสร้อยและการล้อ สามารถเขียนเป็นรูปแบบโครงสร้างได้ดังนี้ [A//] [B//C] [3] จึงเหมาะสมที่จะคัดเลือกมาเรียบเรียงเป็นทางเดี่ยว ด้วยเพลงที่นำมาประดิษฐ์ทางเดี่ยวนี้มีความมุ่งหมายอยู่ 3 ประการคือ เพื่ออวดทางหรือทำนองพิเศษของเครื่องดนตรีนั้น ๆ เพื่ออวดความแม่นยำและเพื่ออวดฝีมือของผู้บรรเลง โดยใช้เครื่องทำนองจีนเดียว ไม่นับรวมเครื่องกำกับจังหวะ [4]

ผู้วิจัยพบเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการถ่ายทอดดนตรี อาทิ กรกฎ วงศ์สุวรรณ [5] นำเสนอวิทยานิพนธ์เพื่อศึกษากระบวนการถ่ายทอดดนตรีไทยของปราชญ์ชาวบ้าน เน้นด้านปัญหาและอุปสรรคในการถ่ายทอด ในมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา สัมภาษณ์ปราชญ์ชาวบ้าน จำนวน 2 ท่าน อาจารย์ดนตรีไทย 6 คน และนักศึกษา 16 คน โดยการวิเคราะห์เนื้อหา พบว่า การเลือกเพลงใกล้เคียงกับหลักสูตร ใช้การสอนแบบมุขปาฐะในการต่อเพลง บรรเลงจริง ทั้งในและนอกเวลาเรียน ท่านใช้การไล่หม้อ 11 ชิ้น เพื่อฝึกทักษะการเรียน มีปัญหาด้านเวลาการสอนน้อย นักศึกษายกชั้นน้อยลงส่งผลต่อการฝึกซ้อมที่ลดลงเมื่อเทียบกับรุ่นที่ผ่านมา และยังพบเอกสารของ อุทัย ศาสตรา [6] ได้เสนอวิทยานิพนธ์เพื่อศึกษากระบวนการถ่ายทอดและสร้างคู่มือการสอนทักษะการบรรเลงระนาดเอกของครูประสิทธิ์ถาวร (ศิลปินแห่งชาติ) โดยการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก ทำการตีความและสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย พบว่า ท่านถ่ายทอดอย่างเข้มข้นทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ ควบคู่กับการปรับวงและการสอนแบบโบราณ ชีตการสอน 4 ประการคือ ความสามารถของผู้เรียน เน้นวิธีการบรรเลงมากกว่าจำนวนบทเพลง เน้นพื้นฐานระนาดเอกที่ถูกต้อง เป็นขั้นตอน ด้วยมุขปาฐะ ร่วมกับการอธิบายประกอบการสาธิต ยกตัวอย่างให้เข้าใจ และพัฒนาคู่มือการสอนทักษะการบรรเลงระนาดเอกขึ้นพื้นฐาน ประกอบด้วยคำชี้แจงเนื้อหาสาระสำหรับการสอนและการฝึกทักษะการบรรเลง วิธีการสอนและการฝึกทักษะการวัดและการประเมินผล ตลอดจนแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้อง วิทยานิพนธ์ทั้งสองมีความสอดคล้องในการถ่ายทอดโดยการวิจัยเชิงคุณภาพแต่ต่างกันตรงข้อสองที่แยกเป้าหมายเป็นการศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการสร้างคู่มือการสอน ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาถ่ายทอดทางเดี่ยวแก่นักศึกษาตามแบบทั้งสองหรือแบบโบราณ

นอกจากนี้ยังพบวิทยานิพนธ์ของ นิพนธ์ กล้ากลมจิตร [7] การศึกษาวิธีการถ่ายทอดดนตรีไทยในระบบโรงเรียนและบ้านดนตรีไทย โดยศึกษาวิธีการถ่ายทอดดนตรีไทยในโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา และศึกษาวิธีการถ่ายทอดดนตรีไทยในบ้านดนตรีไทยผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ จากการสัมภาษณ์ การสังเกต และแบบสอบถาม ใช้แบบสัมภาษณ์ผู้ถ่ายทอดและผู้รับการถ่ายทอด แบบสังเกต

การถ่ายทอดดนตรีไทยในเชิงปฏิบัติการ และแบบสอบถามผู้รับการถ่ายทอด เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการนำเสนอในรูปแบบความเรียง ผลการวิจัยพบว่า การถ่ายทอดดนตรีไทยในโรงเรียนสาธิต "พิบูลบำเพ็ญ" มหาวิทยาลัยบูรพา มีขั้นตอนของการสอน แยกตามกลุ่มผู้เรียนในรายชั่วโมง และกลุ่มผู้เรียนในชุมนุม ที่เน้นการฝึกซ้อมการบรรเลง ส่วนวิธีการถ่ายทอดดนตรีไทยในบ้านดนตรีไทยผู้ใหญ่ถาวร แสงจิต เน้นการปฏิบัติ โดยแบ่งผู้เรียน ออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้เรียนพื้นฐานและกลุ่มผู้เรียนที่มีความสามารถอยู่แล้ว มีผลการประเมินการถ่ายทอดเฉลี่ยในระดับมาก สะท้อนให้เห็นว่าการสอนในระบบเน้นขั้นตอนและมีการสอนพื้นฐานทฤษฎีปฏิบัติ ส่วนการสอนในชุมนุมและบ้านดนตรี เน้นการสอนปฏิบัติระดับต่าง ๆ ใช้การแสดงหรือออกงานจริง เป็นการประเมิน ดังนั้นการประเมินทักษะดนตรีโดยการแสดงหรือปฏิบัติจริง เป็นภาพสะท้อนที่สมบูรณ์

ทั้งนี้ยังมีงานวิจัยของ ปราโมทย์ ด้านประดิษฐ์ การณย์ ด้านประดิษฐ์ และสุรินันท์ โสภากาภ [8] ได้สร้างสรรค์ทางฆ้องวงใหญ่เพลงแป๊ะสามชั้น และตีพิมพ์ในวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ปีที่ 21 ดังนั้นเพื่อเป็นการต่อยอดการสร้างสรรค์จึงนำทางเดี่ยวฆ้องวงใหญ่เพลงแป๊ะสามชั้นไปถ่ายทอดให้กับนักศึกษาวิชาเอกเครื่องตีไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ในภาคเรียนที่ 2/2562

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาแนวทางการถ่ายทอดทางเดี่ยวฆ้องวงใหญ่เพลงแป๊ะ สามชั้น

วิธีดำเนินการวิจัย

แนวทางการถ่ายทอดทางเดี่ยวฆ้องวงใหญ่เพลงแป๊ะ สามชั้น เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพที่เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง การเรียบเรียงและพัฒนาแบบฝึกทักษะทางเดี่ยวฆ้องวงใหญ่เพลงแป๊ะ สามชั้น โดยเป็นระยะที่ 2 ต่อจากการสร้างสรรค์ทางเดี่ยวฆ้องวงใหญ่เพลงแป๊ะ สามชั้น เพื่อศึกษาแนวทางการถ่ายทอดทางเดี่ยวแก่นักศึกษาวิชาเอกเครื่องตีไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม โดยมีความคาดหวังให้นักศึกษาสามารถบรรเลงได้ ซึ่งปราโมทย์ ด้านประดิษฐ์ และคณะ [8] ที่สนใจเพียงการสร้างสรรค์และพัฒนาแบบฝึกทักษะทางเดี่ยวเพลงแป๊ะ สามชั้น ดังนั้นแนวทางการถ่ายทอดครั้งนี้จึงเป็นการขยายการถ่ายทอดจากเดิม 4 ครั้งเป็น 8 ครั้ง พร้อมบันทึกเสียงและเผยแพร่ มีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล (Key Informant)

1. กลุ่มนักวิชาการ

ผู้วิจัยกำหนดคุณสมบัติและประสานงานนักวิชาการดนตรีไทย ระดับอุดมศึกษา จำนวน 5 ท่าน โดยมีเกณฑ์ข้อใดข้อหนึ่งดังนี้ 1.1 เป็นอาจารย์ผู้กำลังสอนดนตรีไทยในสถาบันอุดมศึกษา 1.2 จบการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป หรือมีประสบการณ์ด้านการสอนดนตรี 1.3 มีประสบการณ์ทางดนตรีมากกว่า 10 ปี 1.4 สะดวกในการตรวจให้ข้อเสนอแนะ ในการซ้อมและสอบภาคปฏิบัติฆ้องวงใหญ่

2. กลุ่มนักศึกษา

ผู้วิจัยเจาะจงนักศึกษาวิชาเอกเครื่องตีไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม จำนวน 16 คนแบ่งเป็น 2.1 นักศึกษาเอกเครื่องตีไทย ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม 7 คน เพื่อทดลองใช้เครื่องมือและถ่ายทอดทางเดี่ยว 2.2 นักศึกษาเอกเครื่องตีไทย ชั้นปีที่ 2 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม 9 คน เพื่อใช้เครื่องมือจริงและถ่ายทอดทางเดี่ยว อนึ่งในการประเมินและคัดเลือก คณะวิจัยมิได้แยกกลุ่มแต่อย่างใด เพราะเป็นทักษะเฉพาะบุคคลไม่เกี่ยวกับชั้นปี

เครื่องมือในการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบ สัญลักษณ์ เครื่องมือและขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

1. โดยให้ห้องวงใหญ่มีโน้ตเสียงต่ำสุดคือ เรต่ำ (ร.) และมีเสียงสูงสุดเป็นเสียง มีสูง (มี)
2. ลักษณะของแบบฝึกใช้โน้ตไทยแบบ 8 ห้องเพลง บรรทัดคู่ บรรทัดบนแทนมือขวา บรรทัดล่างมือซ้าย
3. กำหนดสัญลักษณ์ เพื่อสะดวกในการอ่านและวิเคราะห์ (ช่องขวาของแบบฝึกทักษะ)
4. พัฒนาแบบฝึกทักษะห้องวงใหญ่ ซึ่งพัฒนาโดย ปราโมทย์ คำประดิษฐ์และคณะ [8]
5. ใช้โน้ตทางเดียวห้องวงใหญ่เพลงแป๊ะ สามชั้น ที่สร้างสรรค์ไว้โดยปราโมทย์ คำประดิษฐ์และคณะ [8]
6. ใช้เกณฑ์การประเมินทักษะที่ปราโมทย์ คำประดิษฐ์และคณะ [8] สร้างขึ้นประเมินทักษะโดยกลุ่มผู้เชี่ยวชาญทางเดียวห้องวงใหญ่เพลงแป๊ะสามชั้น

ท่อน 1	2		4		6		8		สัญลักษณ์
1	__ ร ม	ช ล __ ช	__ ช ล	ค ี ร์ ค ี	__ ม ี ม ี	__ ี ร์ ค ี	ร ี ม ี ร์ ค ี	ล __ ช	ทักขึ้น
	ค	ช	ฟ	ค	ลชม	ร" ค"	ร ม ร ค	ช	
2	__ __ ม	__ ล ช	__ ร ม	ล ค ี ค ี"	__ ี ร์ ค ี	__ ล ช	ช ล ค ี ล	ม __	
	ล"	ช" ม"	ค	ช ล ล"	ล	ฟ	ฟ ช ฟ ม	ม ม ร	0"กรอ
3	ร ม ช	__ ช ล	ช ล ค ี	__ ค ี ร์	ร ี ม ี ร์	__ ค ี ล	__ ี ร์ ค ี	__ ล ช	
	ค ช	ร ม ฟ	ฟ ค	ช ล ท	ค ี ร์	ค ล	ร ค	ล ช	อต่ำ
4	__ ล ค	__ ช ล	ม ร ร	ม ช	ล ช ค ี	ค ี ล	ล ช ล	ล ช	
	ม ช ม	ร ม ฟ	ค ม	ช ล	ม ล	ช ม	ม ช	ม ร	อต่ำ
5	ม ร ี ร์	ม ช	ม ช	ม ล	ช ค ี	ล ี ร์	ค ี ม ี	ร ี ม ี	
	ค ม	ช ม	ช ม	ล ช	ค ล	ร ค	ม ร	ช ม	ฝาก
6	ร ี ม ี ร์	__ ค ล	ร ี ค ี	ล ช	ช ล ค ี	__ ี ร์ ม ี	__ ม ี ม ี	__ ี ร์ ค ี	
	ค ี ร์	ค ล	ค ล	ช ม	ฟ ค	ร ม	ช ม	ร ค	กด
7	2		4		6		8		
	ล ช ช	ช ช	ร ี ค ี	ค ี ค ี	ม ี ร์ ม ี	ม ี ร์	ร ี ค ี	ร ี ค ี	เดี่ยว
	ม ช	ล ช	ล ค	ร ค	ค ี ร์	ค ี ล	ล ค	ล ช	
8	ม ี ร์	ร ี ค ี	ม ร ี ร์	ล ช ช	ล ช ช	ช ฟ ฟ	ฟ ม ม	ม ร ี ร์	เดี่ยว
	ค ี ล	ล ช ม	ค ม	ม ล	ม ช	ร ฟ	ค ม	ร ี ร์	
9	ช ม	ช ล ช	ล ท ค	ร ี ม ี ร์	ม ี ร์	ม ี ร์	ร ี ค ี	ร ี ค ี	
	ค ช	ช	ร	ร	ค ี ร์	ค ี ล	ล ค	ล ช	
10	ค ี ม	ช ช ช	__ ช	ล ล ล	__ ช ล	ค ี ค ี	__ ค	ร ี ร์ ี	
	ค ช	ม	ร ม ล	ม	ม ค	ช	ช ล ร	ค ี	
11	ม ี ร์ ี ร์	ม ี ม ี	ม ี ม ี	ม ี ร์ ี ร์	ท ล ล	ค ี ท ท	ร ี ค ี ค ี	ม ี ร์ ี ร์	
	ค ี ม	ช ม	ช ม	ร ค	ช ท	ล ค	ท ร	ค ม	
12	ร ม ช	ค ี ช ล	ค ี ม ี ร์	_____	ช ล ท ค ี	_____	ล ท ค ี ร์	_____	แยกมือ
	ค	ม	ม ฟ	ค ี ค ี	ท ล ช ม		ท ล ช ม		มือขวา กด

แป๊ะ สามชั้น ท่อน 2									
	2		4		6		8		
13	ม่ม่_ม่	ม่ม่_ม่	ม่ม่_ม่	ม่ม่_ม่	ม่ม่_ม่	ม่ม่_ม่	ม่ม่_ม่	ม่ม่_ม่	ม่ม่_ม่
	ม ร	ม ม	ม ช	ม ม	ม ร	ม ช	ม ร	ม ม	
14	คคค_ค	รรร_ร	มมม_ม	ชชช_ช	ลลล_ล	_ช_ฟ	_ช_ฟ	_ม_ร	คิด-หนับ
	ช.	ล.	ท.	ร	ม	ร ค	ร ค	ท. ล.	
15	_ชช	_ชล	คค	คค	ม่	ม่	ม่	ม่	กวาด
	ช.	ร ม ฟ	ค	ช ล ท	ม่	ม่	ม่	ม่	
16	คค	คช	คค	รวม	ชล	คค	คช	คช	
	ช ม	ม ร ค	ช ล ล	ท ค ค	ร ม	ค ช ม	ม ร	ม ร ค	
แป๊ะ สามชั้น ท่อน 3									
	2		4		6		8		
17	มมม_	มมม_	มมม_	มมม_	ชชช_	มมม_	ชชช_	มมม_	ไขว้
	ร	ม.	ช	ม.	ร	ช	ร	ม.	
18	_ร	_ม	_ช	_ล	คค	คช	ชฟ	ฟม	กระทาญ
	ค ค	ร ร	ม ม	ช ช	ช ช	ฟ ฟ	ม ม	ร ร	
19	_ร	_ล	_ม	_ม่	ม่	คค	ทท	ลล	กระทาญ
	ค ค	ช ช	ร ร	ม่	ม่	ท ท	ล ล	ช ช	
20	คค	คช	ชช	ชช	ชช	ชช	ชช	ชช	ไขว้
	ช ม	ม ร ค	ม ค	ม ม	ม ล	ค ร	ม ม	ร ค	
									ไม่กลับต้น

แป๊ะ สามชั้น ท่อน สร้อย									
	2		4		6		8		
21	มร_ร	ม_ช	ม_ร	ม_ม	ม_ม	ช_ช	ม_ม	ช_ช	ล้อ
	ค	ร	ร ค	ร ม	ช	ม.	ช	ม.	
22	_ชล	_คค	ม่	คค	คค	ชช	คค	คค	ล้อ
	ร ม ฟ	ช ล	ค ค	ช	ค	ค	ค	ค	

23	ท	ค	ม่	ม่	มมม	ชชช	มมม	ชชช	ล้อ
	ช ล ท	ล ท ค	ท ค ร	ค ร ม	ช	ม.	ช	ม.	
24	ทล	คช	มร	คค	ชชช	คค	ชชช	คค	ล้อ
	ช ม	ม ร	ค ล	ช	ค	ค	ค	ค	
25	ลล_คค	_คค	ลลล	คคค	ชช_ลช	_ลช	ชชช	ลลล	ล้อ
	ล	ช ล	ค	ล.	ช	ม ช	ล	ช.	
26	มม_ชม	_ชม	มมม	ชชช	รรร_มร	_มร	รรร	มมม	ล้อ
	ม	ร ม	ช	ม.	ร	ค ร	ม	ร.	
27	ค_ค	_ม่	ม่	ม่	ค_ค	_ม่	ม่	ม่	กวาดลงชั้น
	ช	ร	ท	ร	ช	ร	ท	ช.	
28	รวม_ช	_คค	_คค	_ชม		ม่	_ช	ลท_ล	จบ
	ค	ค	ค	ช. ม.	ร	ม่	ช.	ล. ล.	

ขั้นตอนการวิจัย

1. ศึกษาแนวคิดเรื่องระดับทักษะ จากง่ายไปยากและลีลาที่โดดเด่น 2 ประการคือ การคัดทำนองหรือกลวิธีบรรเลงที่พบบ่อย ง่ายถึงยากตามลำดับกับทำนองที่ไม่ซ้ำ ซึ่งคัดไปเป็นแบบฝึกหัด พิจารณาเล็กระดับความยากง่าย จัดลำดับจากง่ายไปยาก ตามลีลาทำนองที่พบในแต่ละท่อน และศึกษากลวิธีการบรรเลงทางเดี่ยวจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปราโมทย์ คำประดิษฐ์ โดยการร่วมสังเกตการถ่ายทอดกับนักศึกษา
2. วางแผนการถ่ายทอด และฝึกซ้อมเพิ่มเติมจากที่ ปราโมทย์ คำประดิษฐ์และคณะ [8] ได้ทำไว้ 4 ครั้ง เป็น 8 ครั้งนอกเวลาเรียน โดยขยายเวลาจากเดิมเป็น 8 ตามกรอบเนื้อหาเดิม ทั้ง สองห้อง ดังนี้
 - ครั้งที่ 1 เป็นการต่อทางฆ้อง และแบบฝึกทักษะทั้ง 10 ข้อ
 - ครั้งที่ 2 ทบทวนทางฆ้อง ฝึกตามแบบฝึกทักษะ และทบทวนทางเดี่ยวท่อน 1/1
 - ครั้งที่ 3 ทบทวนแบบฝึกทักษะ ทบทวนทางเดี่ยวและต่อทางเดี่ยวท่อน 1/2
 - ครั้งที่ 4 ทบทวนแบบฝึกทักษะ ทบทวนทางเดี่ยวและต่อทางเดี่ยวท่อน 2/1 และ 2/2
 - ครั้งที่ 5 ทบทวนแบบฝึกทักษะ ทบทวนทางเดี่ยวและต่อทางเดี่ยวท่อน 2/3
 - ครั้งที่ 6 ทบทวนทางเดี่ยวทั้งหมด เน้นการขึ้น การเชื่อมต่อกลวิธีและการลงจบ
3. การถ่ายทอดเพิ่มเติม โดยการฝึกซ้อมแบบฝึกทักษะ ฝึกกำลังและฝึกซ้อมแต่ละท่อนเพลง นอกจากนี้ยังฝึกซ้อมกับ เครื่องประกอบจังหวะคือ ฉิ่งและสองหน้า
 - ครั้งที่ 7 ทบทวนทางเดี่ยวทั้งหมด บรรเลงประกอบกับเครื่องกับกับจังหวะ
 - ครั้งที่ 8 ประเมินผลและคัดเลือกผู้ที่บรรเลงดีที่สุดเพื่อบันทึกเสียง
4. การประเมินวัดผล เรียนเชิญผู้เชี่ยวชาญร่วมประเมินตามเกณฑ์ หลังการประเมินกรรมการได้คัดเลือกผู้ที่มีทักษะดีมาก ไปบันทึกเสียงเพื่อการเผยแพร่ต่อไป
5. บันทึกเสียงและภาพเคลื่อนไหว ระดับ HD หลังการฝึกซ้อมแล้วให้นักศึกษาบรรเลงบันทึกเสียง ผู้วิจัยปรับแต่งภาพและเสียงให้สมบูรณ์
6. เผยแพร่ทางยูทูป (YouTube) ผ่านช่อง Sutinan Sopapark และ facebook.com PEJ Music Department Nakhon Pathom Rajabhat University

การเก็บข้อมูล

ในการวางแผนการถ่ายทอดทั้ง 8 ครั้ง ช่วงเดือน มกราคม ถึง มีนาคม 2562 (หยุดบางวัน/บางสัปดาห์) คณะผู้วิจัย ทำการสังเกตพร้อมกับการสนทนากลุ่มย่อยในการให้ตอบข้อสงสัย ให้ข้อเสนอแนะและไขข้อขัดข้องต่าง ๆ หลังการสอนหรือฝึกซ้อม และบันทึกข้อมูลการสนทนาเฉพาะประเด็นที่สำคัญ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์การสังเกตและสนทนา ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนและความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนำไปปรับปรุงการฝึกซ้อมและการถ่ายทอดต่อไป

ผลการวิจัย

แนวทางการถ่ายทอดทางเดี่ยวฆ้องวงใหญ่เพลงเป๊าะ สามชั้น เป็นการวิจัยเชิงพัฒนาที่นำทางเดี่ยวฆ้องวงใหญ่ เพลงเป๊าะ สามชั้น มาถ่ายทอดให้นักศึกษาสามารถบรรเลงได้เป็นอย่างดีซึ่ง ปราโมทย์ คำประดิษฐ์ และคณะ [8] สนใจเพียงสร้างสรรค์และพัฒนาแบบฝึกทักษะทางเดี่ยวเพลงเป๊าะ สามชั้น ดังนั้นการถ่ายทอดครั้งนี้จึงเป็นการขยายการถ่ายทอด จาก 4 ครั้งเป็น 8 ครั้งพร้อมบันทึกเสียงและเผยแพร่ โดยทำการสอนเพิ่มนอกเวลา ดังตารางต่อไปนี้

ครั้งที่	ผลการดำเนินการ	หมายเหตุ
ครั้งที่ 1 – ครั้งที่ 3	นักศึกษามุ่งเน้นการซ้อมเพื่อฝึกความจำ ฝึกกลวิธี ตลอดจนฝึกกำลัง ตามแบบฝึกทักษะทั้ง 10 ข้อ และทางเดี่ยวที่ได้แล้ว นักศึกษาตื่นตื้น และมีคำถามมากมาย เรื่องคะแนน การฝึกซ้อมและกลวิธีต่าง ๆ ที่เป็นขอแปลกใหม่	
ครั้งที่ 4 - ครั้งที่ 5	ทบทวนทางเดี่ยว เน้นกลวิธีในจุดต่าง ๆ ตลอดจนเน้นให้ฝึกตามแบบฝึกทักษะ นักศึกษาเห็นภาพทั้งหมดของบทเพลงและเข้าใจทางเดี่ยวมากยิ่งขึ้น ต่อเนื่องกับครั้งต่อไป	
ครั้งที่ 6 - ครั้งที่ 7	ใช้การฝึกซ้อมและทบทวนทางเดี่ยวทั้งหมด เน้นการขึ้น การเชื่อมต่อ กลวิธี และการลงจบ เป็นการถ่ายทอดรวมถึงเน้นความพร้อมเพรียง เน้นจังหวะที่ตรงกัน จากนั้นให้นักศึกษา ตีฉิ่งและสองหน้าบรรเลงหน้าทับปรบไ้สามชั้น ประกอบ สร้างความคุ้นเคยทั้งสามส่วน ประเมินและแสดงที่ละคน	ฝึก ร่วมกับ ลิ่ง-กลอง
ครั้งที่ 8	ประเมินผลและคัดเลือกผู้ที่บรรเลงดีที่สุดในทีกเสียง เชิญผู้เชี่ยวชาญร่วมรับฟัง ประเมินผลการบรรเลงและคัดเลือกผู้ที่บรรเลงดีที่สุดในทีกเสียงเพื่อการเผยแพร่ ในการบันทึกเสียงและจัดเสียงอาจมีการเพิ่มเสียง ตัดเสียง เน้นเสียง หรือเพิ่มเสียงเป็นฉากหลังให้เหมาะสม น่าสนใจยิ่งขึ้น	

สรุปผล

แนวทางการถ่ายทอดทางเดี่ยวฆ้องวงใหญ่เพลงเป็ะ สามชั้น เป็นการวิจัยเพื่อถ่ายทอดทางเดี่ยวฆ้องวงใหญ่ เพลงเป็ะ สามชั้น ให้นักศึกษาวิชาเอกเครื่องตีไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม แบ่งเป็น 3 ขั้นตอนใหญ่ คือ การถ่ายทอดโดยการปฏิบัติตามผู้สอน การฝึกซ้อมระดับต้นและเข้มข้น และการบันทึกเสียงเผยแพร่ โดยมีนักศึกษาที่มีความสามารถระดับสูง จำนวน 3 คน ผ่านการประเมินขั้นสูงและได้รับการคัดเลือกไปบันทึกเสียง เผยแพร่ในยูทูป (<https://www.youtube.com/watch?v=N5AefiC41jQ&feature=youtu.be&fbclid=IwAR38ggbdCf0WZgqMIXAp619LDBDLKNrM8P3DNUUWfHAKih2jmumYIFxjhD4>)

การอภิปรายผล

แนวทางการถ่ายทอดทางเดี่ยวฆ้องวงใหญ่เพลงเป็ะ สามชั้น เป็นการวิจัยเพื่อถ่ายทอดทางเดี่ยวฆ้องวงใหญ่ เพลงเป็ะ สามชั้น ให้นักศึกษาวิชาเอกเครื่องตีไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม โดยเป็นการต่อขอดนำทางเดี่ยวฆ้องวงใหญ่เพลงเป็ะ สามชั้น ที่ปราโมทย์ ด่านประดิษฐ์ และคณะ [8] ได้สร้างสรรค์ขึ้น สามารถแบ่งการถ่ายทอดเป็น 3 ขั้นตอนใหญ่ คือ การถ่ายทอดโดยการปฏิบัติตามผู้สอน การฝึกซ้อมระดับต้นและเข้มข้น และการบันทึกเสียงเผยแพร่ สามารถอภิปรายได้ดังนี้

ด้านการถ่ายทอดดนตรี กรกฎ วงศ์สุวรรณ [5] มีทิศทางหรือแนวทางในการถ่ายทอดดนตรีไทยตามปราณู์ชาวบ้าน โดยแก้ไขปัญหาด้านเวลาการซ้อมและการใช้สื่อสมัยใหม่ โดยบูรณาการถ่ายทอดเผยแพร่ทางยูทูป แม้ทักษะของผู้เรียนจะเข้ามามีได้สูงมากแต่การการสละเวลาการซ้อมที่ตั้งใจและมีเป้าหมายเชิง 4.0 ทำให้เป็นแรงผลักดันแก่

ผู้เรียน เช่นเดียวกับรายงานของ อุทัย ศาสตร์ [6] ที่อาจารย์ประสิทธิ์ ฉาวร ท่านถ่ายทอดอย่างเข้มข้นทั้งทฤษฎีและปฏิบัติควบคู่กับการปรับวงและการสอนแบบโบราณยึดการสอนตามความสามารถของผู้เรียน ซึ่งทางเดี่ยวฆ้องวงใหญ่ที่เรียบเรียงมานั้นก็มีได้ยากปรับให้ใกล้เคียงกับความสามารถของผู้เรียน เป็นการบูรณาการจากรายงานของ นิพนธ์ กล้ากลมจิตร [7] การศึกษาวิธีการถ่ายทอดดนตรีไทยในระบบโรงเรียนและบ้านดนตรีไทย โดยศึกษาวิธีการถ่ายทอดดนตรีไทยในโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา และศึกษาวิธีการถ่ายทอดดนตรีไทยในบ้านดนตรีไทย ผู้ใหญ่ฉาวร แสงจิต โดยแนวทางการถ่ายทอดทางเดี่ยวนี้ผสมผสานทั้งที่บ้านและทางโรงเรียนเข้าด้วยกันปรับให้เหมาะกับผู้เรียนในเจนเนอเรชันซี (Generation Z) ใช้มือถือในการบันทึกและรายงานการฝึกซ้อม การให้คำแนะนำตลอดจนที่ผู้สอนที่เอาใจใส่

นอกจากนี้ยังผู้วิจัยได้ตระหนักถึงการสร้างสรรค์ทางเดี่ยวอันเป็นภูมิปัญญาชั้นสูงของทักษะดนตรีไทย และการเผยแพร่สู่สาธารณะในช่อง Sutin Sopapark และ facebook.com 1P3 Music Department Nakhon Pathom Rajabhat University ของ YouTube โดยทั่วไปแล้วการเผยแพร่ผลงานการบรรเลงดนตรีไทยมิได้นำมาบูรณาการกับเทคโนโลยีกับนำเสนอไปแบบดั้งเดิม ทั้งภาพและเสียงแบบอนาล็อก (Analog) เป็นดิจิทัล (Digital) โดยการเพิ่มมิติเสียงให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตามการใช้ประโยชน์จากการสร้างสรรค์ โดยผลงานที่สร้างสรรค์ไปถ่ายทอดให้นักเรียนนักศึกษาเป็นเพียงแนวทางหลักในการต่อยอดในการใช้ประโยชน์จากงานสร้างสรรค์ ผู้วิจัยยังต้องการเสนอแนวทางในการเผยแพร่และการกระจายผลงานให้ขยายไปให้ผู้สนใจมากยิ่งขึ้นข้อเสนอแนะในการวิจัย

ข้อเสนอแนะในการสร้างสรรค์หรือการวิจัยครั้งต่อไป ผู้วิจัยเห็นว่าทางเดี่ยวเป็นการสร้างสรรค์ได้ตามความสามารถของผู้สร้างสรรค์หรือเรียบเรียงขึ้น โดยเลือกบทเพลงและเครื่องมือนที่เหมาะสมและยังสามารถนำไปใช้กับเพลงและเครื่องมือนอื่นด้วย หรือแม้แต่การเรียบเรียงใหม่ ให้เกิดทางเดี่ยวฆ้องวงใหญ่ที่ง่ายหรือยากขึ้นได้ อาทิ การเรียบเรียงทางเดี่ยว เพลงการเวก สามชั้น หรือการสร้างสรรค์ทางเดี่ยวฆ้องวงเล็ก เพลงต่อยรูป สามชั้น ทั้งนี้อาจเป็นทางเดี่ยวที่อยู่ในเพลงหรือหางเพลงก็ได้

ข้อเสนอแนะในการถ่ายทอด แนวทางการถ่ายทอดเป็นการเพิ่มสมรรถนะด้านทักษะการบรรเลงของผู้รับการถ่ายทอด ซึ่งต้องใช้เวลาในการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาทักษะ และกลวิธีการถ่ายทอดที่ชัดเจนง่ายต่อการบรรเลง ในกรณีนี้ใช้แบบฝึกทักษะเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอด ประกอบกับโน้ตทางเดี่ยวและการถ่ายทอดตัวต่อตัว ที่สำคัญคือ เวลาในการฝึกซ้อมของวง การให้กำลังใจ คำแนะนำการบรรเลงและผู้บรรเลงทั้งสองคน

ข้อเสนอแนะในการปรับแต่งเสียง ควรบันทึกเสียงด้วยไมโครโฟน และมีการปรับแต่งเสียงให้ไพเราะ มีการจัดแสงประกอบ หรือภาพเคลื่อนไหวที่มากกว่า 1 กล้องในมุมมองอื่น ทำการถ่ายเจาะที่มือ หรือกิริยาอื่น ๆ เพื่อเน้นให้ผู้ชมสามารถเห็นจุด หรือการปฏิบัติเทคนิคได้ชัดเจน

เอกสารอ้างอิง

- [1] ยี่งศักดิ์ ชุ่มเย็น. รูปแบบและวิธีการบรรเลงระนาดทุ้ม ของครูไพฑูรย์ เฉยเจริญ; วารสารศิลปกรรมศาสตร์วิชาการวิจัยและงานสร้างสรรค์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี: 2561; 5(1): 76-98.
- [2] เจริญชัย ชนไพโรจน์. ราชทินนามนักดนตรีไทย. ในงานพระราชทานเพลิงศพ คุณแม่เพิ่มศิริยาภรณ์ (อินเทอร์เนต). นครหลวงกรุงเทพธนบุรี: สีนทวิ; 2515 [เข้าถึงเมื่อ 9 ตุลาคม 2561]. เข้าถึงได้จาก: <http://203.131.219.242/cdm/ref/collection/cremation/id/5367>.
- [3] สุรศักดิ์ จำนงสาร. การศึกษาทางระนาดเอกเพลงแป๊ะ 3 ชั้น. [ปริญญาานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต]. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ; 2541.

- [4] บุญธรรม ตรีโมท. คำบรรยายวิชาดุริยางคศาสตร์ กรมศิลปากร. กรุงเทพมหานคร: ชวนพิมพ์; 2551.
- [5] กรกฏ วงศ์สุวรรณ. การศึกษากระบวนการถ่ายทอดดนตรีไทยของปราชญ์ชาวบ้านในมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา [วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต]. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศิลปากร; 2549.
- [6] อุทัย ศาสตร์รา. การศึกษากระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงระนาดเอกของครูประสิทธิ์ ฉาวร ศิลปินแห่งชาติ. [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต]. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2553.
- [7] นิพนธ์ กล้ากล่อมจิตร. การศึกษาวิธีการถ่ายทอดดนตรีไทยในระบบโรงเรียนและบ้านดนตรีไทย. [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต]. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2556.
- [8] ปราโมทย์ คำนประคิษฐ์ การุณย์ คำนประคิษฐ์ และสุชินันท์ ไสภากาศ. การสร้างสรรค์ทางเดี่ยวฆ้องวงใหญ่เพลงแป๊ะสามชั้น; วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์: 2562; 21(1): 1-13.